

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

EIERSKAPSKONTROLL

Surnadal kommune

Generell eierskapskontroll 2023

Endelig rapport

november 2023

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Møre og Romsdal Revisjon SA er et samvirkeforetak eid av kommunene Aure, Averøy, Kristiansund, Rindal, Smøla, Surnadal, Tingvoll, Aukra, Hustadvika, Gjemnes, Molde, Rauma, Sunndal, Vestnes, Fjord, Giske, Sula, Stranda, Sykkylven og Ålesund samt Møre og Romsdal fylkeskommune. Selskapet utfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og andre revisjonstjenester for eierne. Hovedkontoret ligger i Kristiansund og det er avdelingskontorer i Ålesund, Molde og Surnadal.

Tidligere rapporter fra Møre og Romsdal Revisjon SA kan hentes på vår hjemmeside:

www.mrrevisjon.no

FORORD

Møre og Romsdal Revisjon SA har utført denne eierskapskontrollen etter bestilling fra kontrollutvalget i Surnadal kommune.

Kontrollen er gjennomført i samsvar med god revisjonsskikk og NKRF sin standard for eierskapskontroll RSK 002.

Rapporten er en oppsummering av resultatene fra Møre og Romsdal Revisjons SA sin undersøkelse om eierskapskontrollen i Surnadal kommune. Revisjonen er utført av Ingvild Bye Fugelsøy og Marianne Hopmark i perioden juni til oktober 2023.

Vi ønsker å takke alle som har bidratt med informasjon til denne eierskapskontrollen.

Surnadal, 8.11.2023

Marianne Hopmark

Oppdragsansvarlig revisor

Ingvild Bye Fugelsøy

Forvaltningsrevisor

SAMMENDRAG

Eierskapskontroll er en pålagt oppgave for kontrollutvalget, og er et viktig virkemiddel for å sikre at selskapene er under demokratisk styring og kontroll. Det er kontrollutvalget som har bestilt denne generelle eierskapskontrollen som er gjennomført av Møre og Romsdal Revisjon SA.

Prosjektet sitt formål er å se på hvordan kommunen sine eierinteresser i selskapene blir utøvd, og om utøvelsen er i tråd med kommunen sine vedtak og forutsetninger. Det blir sett på hvordan eierstyringen er forankret og hvordan eierskapet blir fulgt opp rent praktisk. Dette er ikke en selskapskontroll eller forvaltningsrevisjon av de enkelte selskapene, men en generell kontroll av kommunen sin eieroppfølging.

Vi ønsker med revisjonen å bidra til forbedring i eierskapskontrollen, der kommune- direktøren og ordfører gir økt fokus og oppmerksomhet rundt kommunens eierskap og opplæring i de ulike rollene i kommunes eierstyring. Med nylig gjennomført kommunevalg, med dertil opplæring i folkevalgtrollen og rullering av eierskapsmelding, kan denne revisjonen bidra til en bedre opplæring i eierskap og bedre prosedyrer i eierskapskontrollen.

Kommunestyret har det øverste ansvaret for de investeringer som er gjort i aksjer og andeler, og for å følge opp de kommunale tjenestene som kommunen har valgt å sette ut til andre. I tillegg til at kommunestyret har et ansvar i å følge opp kommunens eierskap stilles det krav om at det skal være åpenhet om kommunens eierskap, det vil si at publikum skal sikres åpenhet knyttet til eierskapene.

Surnadal kommune må derfor ha rutiner som sikrer at kommunen følger opp sine eierskap i selskaper og virksomheter. For å sikre åpenhet må kommunen ha rutiner som sikrer kommunestyret informasjon om eierskapene og meroffentlighet om kommunens eierskap og eieroppfølging.

PROBLEMSTILLINGER

Følgende problemstillinger er besvart i rapporten:

Blir kommunen sine eierinteresser utøvd i samsvar med kommunestyret sine vedtak og forutsetninger, aktuelt lovverk samt etablerte normer for god eierstyring?

1. Har Surnadal kommune vedtatt eierstrategier for sine eierskap?
2. Har Surnadal kommune kjennskap til oppgavene knyttet til de ulike rollene i kommunens eierstyring, og blir disse fulgt opp?
3. Har Surnadal kommune rutiner som sikrer åpenhet knyttet til kommunens eierskap?

FUNN OG REVISORS VURDERINGER

Surnadal kommunen har skriftlige rutiner for god eierstyring i selskaper, men vi ser at ikke alle prosedyrene følges opp.

- ✓ Kommunen har ikke en praksis for å vedta eierstrategier for sine eierskap i tråd med vedtatt eierpolitikk.

Kommunedirektør bør ved kjøp av aksjer og opprettelse av kommunalt eide selskaper utarbeide et saksgrunnlag som omhandler kommunens strategi for eierskapet. Det vil si hva som er kommunens mål med å eie selskapet, hvem som skal representerer kommunen som eier i eiermøter (generalforsamling og representantskapsmøter), hvilken løpende rapportering som ønskes, og eventuelle andre føringer som kommunestyret ønsker at eierrepresentanten skal ta med seg inn i eiermøtene.

- ✓ De fleste oppgaver som ligger til de ulike rollene i kommunes eierstyring følges opp, men ikke alle.

For at de ulike oppgavene skal følges opp i praksis er det viktig med god opplæring i de ulike rollene, og at det sikres gode saksinnstillinger fra kommunedirektør.

- ✓ Kommune har ikke rutiner som sikrer at møteinnkallinger og møteprotokoller fra eiermøter og generalforsamling kommer på postlisten.
- ✓ Kommunestyret har fått rapportering fra eierporteføljen i 2022.

Kommunen bør sikre rapportering fra eierskapene. For å sikre meroffentlighet bør denne informasjonen legges tilgjengelig i kommunens postliste. Kommunestyret bør avgjøre om de også ønsker løpende orientering fra eierrepresentant eller fra selskaper.

REVISORS ANBEFALINGER

Vi vil anbefaler Surnadal kommune å:

- ✓ vedta eierstrategi for sine eierskap, der mål og de ulike roller avklares,
- ✓ sikre god saksbehandling i saker som angår eierskap,
- ✓ sørge for at kommunestyret velger eierrepresentant i alle sine selskaper, og
- ✓ å ha økt fokus på de ulike rollene i eierstyringen, og på skillet mellom eierrollen og selskapsrollen.
- ✓ sørge for at møteinnkallinger og protokoller fra selskaper mottas og legges på kommunes postliste.

INNHold

1	INNLEDNING	5
1.1	Bakgrunn, bestilling og formål	5
1.2	Problemstillinger	5
1.3	Revisjonskriterier.....	6
1.4	Metode, avgrensninger og gjennomføring	7
1.5	Surnadal kommune sine eierskap	8
2	HAR SURNADAL KOMMUNE VEDTATT EIERSTRATEGIER FOR SINE EIERSKAP?	9
2.1	Revisjonskriterier.....	9
2.2	Funn.....	9
2.3	Revisors vurdering.....	10
3	HAR SURNADAL KOMMUNE KJENNSKAP TIL OPPGAVENE KNYTTET TIL DE ULIKE ROLLENE I KOMMUNENS EIERSTYRING, OG BLIR DISSE FULGT OPP?	11
3.1	Revisjonskriterier.....	11
3.2	Funn og revisors vurdering.....	11
3.3	Revisors vurdering.....	18
4	HAR SURNADAL KOMMUNE RUTINER SOM SIKRER ÅPENHET KNYTTET TIL KOMMUNENS EIERSKAP?.....	19
4.1	Revisjonskriterier.....	19
4.2	Funn.....	19
4.3	Revisors vurderinger	21
5	KONKLUSJON OG ANBEFALINGER.....	22
5.1	Konklusjon	22
5.2	Anbefalinger	22
	REFERANSELISTE	23
	VEDLEGG 1: KS SINE ANBEFALINGER FOR EIERKONTROLL	24
	VEDLEGG 2: SELSKAP HVOR KOMMUNEN ER EIER	25
	VEDLEGG 3: KOMMUNALE TJENESTER ORGANISERT UTENFOR KOMMUNEN	27

1 INNLEDNING

1.1 BAKGRUNN, BESTILLING OG FORMÅL

Eierskapskontroll er en av de pålagte oppgavene til kontrollutvalget, og er et viktig virkemiddel for å sikre at selskapene er under demokratisk styring og kontroll.

Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering. Planen skal vedtas av kommunestyret selv, men kommunestyret kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

Med bakgrunn i fremlagt prosjektplan vedtok kontrollutvalget i sitt møte 23.5.2023 i sak 12/23 å bestille en generell eierskapskontroll.

Prosjektet sitt formål er å se på hvordan kommunen sine eierinteresser i selskapene blir utøvd, og om utøvelsen er i tråd med kommunen sine vedtak og forutsetninger. Det blir sett på hvordan eierstyringen er forankret og hvordan eierskapet blir fulgt opp rent praktisk. Dette er ikke en selskapskontroll eller forvaltningsrevisjon av de enkelte selskapene, men en generell kontroll av kommunen sin eieroppfølging.

Med denne gjennomgangen ønsker vi å bidra til forbedring i eierskapskontrollen, der kommunedirektør og ordfører kan gi økt fokus og oppmerksomhet rundt kommunens eierskap, samt opplæring i de ulike rollene i kommunes eierstyring. Med kommunevalget i høst med tilhørende opplæring i folkevalgrollen og rullering av eierskapsmeldingen, kan denne gjennomgangen være et nyttig bidrag til opplæring i eierskap.

1.2 PROBLEMSTILLINGER

Blir kommunen sine eierinteresser utøvd i samsvar med kommunestyret sine vedtak og forutsetninger, aktuelt lovverk samt etablerte normer for god eierstyring?

1. Har Surnadal kommune vedtatt eierstrategier for sine eierskap?
2. Har Surnadal kommune kjennskap til oppgavene knyttet til de ulike rollene i kommunens eierstyring, og blir disse fulgt opp?
3. Har Surnadal kommune rutiner som sikrer åpenhet knyttet til kommunens eierskap?

1.3 REVISJONSKRITERIER

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om kommunens eierinteresser, blir fulgt opp i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Problemstillingene blir svart ut gjennom revisjonskriterier. Revisjonskriterier er krav eller forventninger som vi vurderer funnene i undersøkelsen opp mot. Revisjonskriteriene skal være grunnlagt i, eller utledet fra autoritative kilder innen det reviderte området, som for eksempel lover, forskrifter, politiske vedtak, retningslinjer, mål, føringer eller lignende.

Kilder til revisjonskriterier er her hentet fra kommuneloven, kommunens eierskapsmelding, KS sine anbefalinger om eierskap, og kommunestyret sine vedtak.

KS Folkevalgprogram 2019 – 2023 har 21 anbefalinger for eierskapskontroll, disse er opplistet i vedlegg.

SURNADAL KOMMUNE SIN EIERSKAPSMELDING 2020 – 2024

I Surnadal kommune sin eierskapsmelding leser vi at kommunen sine verdier er åpenhet, rolleklarhet og etisk bevissthet, der kommune skal være en aktiv eier, der eierstyringen skal utøves gjennom de formelle eierkanalene og at eierskapet skal være politisk forankret.

«Den politiske debatten og vedtaka om korleis kommunen som eigar skal forhalde seg til selskapa, skal skje i kommunestyret. Kommunestyret vil som eigar av eit selskap utøve indirekte styring gjennom å oppnemne kommunen sine representantar til eigarorganet og vidare instruere/legge føringar for representantane si stemmegiving i eigarorganet.»

Surnadal kommune Eigarskapsmelding 2020 - 2024

Det er kommunestyret som skal stå for oppfølging av eierskapene. Kontrollutvalget skal på vegne av kommunestyret se til at det føres tilsyn med forvaltningen av kommunen sine eierinteresser i de ulike selskap.

Kommunedirektøren skal primært legge til rette for den politiske styringen i selskapene, og videreutvikle kommunen sin eierskapspolitikk. Den direkte eierstyringen skjer gjennom eierorganet.

1.4 METODE, AVGRENSNINGER OG GJENNOMFØRING

METODE

Eierskapskontrollen er utført i tråd med god kommunal revisjonsskikk, Veileder for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, og gjeldende standard for eierskapskontroll RSK 002 så langt det har vært hensiktsmessig.

AVGRENSNINGER

Kommunens eierskapsmelding omhandler alle kommunens eierskap, ikke bare selskaper som AS, KF og IKS, men også kommunens samarbeid **som** for eksempel vertskommunesamarbeid. Vår kontroll omhandler kommunens oppfølging av eierskap i selskaper. Kommunens oppfølging av samarbeid krever rapportering i tråd med inngåtte avtaler og er ikke omhandlet i denne revisjonen.

I problemstilling 3) ser vi om kommunen har rutiner som sikrer åpenhet knyttet til kommunens eierskap. Med åpenhet velger vi å legge til grunn at informasjon til og fra selskaper skal legges på postlisten, og at det skal være rapportering politisk fra selskapene. For å se om praksis samsvarer med skriftlige prosedyrer har vi valgt ut noen selskaper, disse er Svorka Holding AS, Surnadal Hamnesentral AS, Trelastbygg AS, Surnadal Fotballhall AS og Surnadal Alpinsenter AS.

GJENNOMFØRING

Kontrollutvalget ønsker i denne eierskapskontrollen svar på om kommunen sine eierinteresser er utøvd i samsvar med kommuneloven sine krav, kommunestyret sine vedtak og forutsetninger og i henhold til KS sine anbefalinger til eierskapskontroll.

Vi vil i dette prosjektet benytte flere metoder for å innhente data. Dette styrker undersøkelsens troverdighet og reduserer risikoen for at vi tar feil. Vi skal innhente data i tilstrekkelig omfang for å svare på problemstillingen.

I problemstilling 1) ser vi om det er vedtatt eierstrategier og om disse er fulgt opp i tre valgte selskaper.

I problemstilling 2) ser vi om de ulike rollene i eieroppfølgingen er kjent og blir fulgt opp.

I problemstilling 3) ser vi om kommunen har rutiner som sikrer åpenhet knyttet til kommunens eierskap. Med åpenhet velger vi å legge til grunn at informasjon til og fra selskaper skal legges på postlisten, og at det skal være rapportering politisk fra selskapene. Vi har også her valgt ut noen selskaper for å se om praksis og prosedyrer er lik.

For å se om praksis samsvarer med skriftlige prosedyrer har vi valgt ut noen selskaper; dette er Svorka Holding AS, Surnadal Hamnesentral AS, Trelastbygg AS, Surnadal Fotballhall AS og Surnadal Alpinsenter AS.

Følgende metoder er brukt:

- Samtaler/intervju med kontaktperson fra administrasjonen,
- Epost korrespondanse med kommunedirektør og ordfører
- Gjennomgang av postliste, og møteinnkallinger og protokoller for 2022 og frem til 16.3.2023.
- Gjennomgang av kommunens hjemmeside.
- Dokumentgjennomgang, blant annet kommunens eierskapsmelding, årsregnskap og årsmelding.

Et utkast av rapporten er oversendt kommunedirektør og ordfører for verifisering av data, og for høringsuttalelse. Vi har mottatt følgende høringsuttalelse fra kommunedirektør:

Hei,

Underteikna har ingen vesentleg merknader til rapporten, men vil kommentere følgjande:

I samråd med arkivansvarlig har eg innspill til revisors vudering i første setning på side 21: *Surnadal kommune har ikke rutiner som sikrer at møteinnkallinger og møteprotokoller fra eiermøter og generalforsamling kommer på postlisten.*

Dette kan forstås dit hen at ikke all inngående post kommer på postlisten. Det kan vi forsikre at all inngående post, også møteinnkallinger og møteprotokoller blir ført på postlista. Det som derimot er korrekt er at vi ikke har rutiner som sikrer at alle møteinnkallinger og møteprotokoller blir sendt kommunen for journalføring. Derfor mener vi at denne setninga burde vært omskrevet. Den samme setningen går igjen i både konklusjon og sammendrag.

Med vennleg helsing

Gunhild Eidsli

Konstituert kommunedirektør

1.5 SURNADAL KOMMUNE SINE EIERSKAP

En oversikt over kommunen sine eierskap, med informasjon om eierandel, verdi og hvem som er kommunens eierrepresentant i selskapet er lagt i vedlegg 2 og vedlegg 3. I vedlegg 3 ligger også en oversikt over kommunale tjenester som ytes i samarbeid med andre kommuner.

2 HAR SURNADAL KOMMUNE VEDTATT EIERSTRATEGIER FOR SINE EIERSKAP?

2.1 REVISJONSKRITERIER

Ved etablering av nye selskap skal forslag til eierstrategi gå fram av saksframlegget som utgjør grunnlaget for kommunen sitt vedtak.

Surnadal kommune vedtar mål og strategier for sin virksomhet i kommunale selskap gjennom å godkjenne vedtekter, selskapsavtaler, aksjonæravtaler, samarbeidsavtaler osv. Formålsparagrafen vil gi den ytre rammen for selskapet sin virksomhet.

Alle selskap der kommunen er eier skal ha en vedtatt eierstrategi som blant annet skal:

- ✓ Utrykke kommunen sine mål med eierskapet
- ✓ Utrykke forventninger til samfunnsansvar, utbytte/avkastning- og risikoprofil
- ✓ Bidra til å avklare roller, ansvar og myndighet for de styrende organ
- ✓ Gir retningslinjer for styresammensetning
- ✓ Fastsette retningslinjer for samhandling mellom selskap og eier.

2.2 FUNN

Surnadal kommune har vedtatt en 4-årlig eierskapsmelding for perioden 2020 til 2024. Denne består av to deler, der del 1 er kommunens generelle eierpolitikk, mens del 2 omhandler en oversikt over selskapene der kommunen har eierskap.

Ifølge eierskapsmeldingen skal kommunens eierstrategi for det enkelte selskap framgå av kommunedirektørens saksfremlegg ved etablering av selskap eller ved kjøp av aksjer i allerede etablerte selskaper.

Svorka Holding AS

- ✓ Kommunen har ikke vedtatt en eierstrategi for selskapet.
- ✓ Kommunen sitt mål med eierskapet kommer til uttrykk gjennom eierskapsmeldingen del 2. Eierskapet i selskapet er finansielt- og samfunnsøkonomisk motivert.
- ✓ Det er ikke fattet vedtak om samhandling mellom selskap og eier, og avklaring av roller og ansvar, i tråd med eierskapsmeldingen. Vi får opplyst at ordfører er kommunens eierrepresentant, men har ikke fått forelagt vedtak på valget.

Surnadal Hamnesentral AS

- ✓ Kommunen har ikke vedtatt en eierstrategi for selskapet.
- ✓ Kommunen sitt mål med selskapet kommer til uttrykk gjennom eierskapsmeldingen del 2. Eierskapet i selskapet er næringsstrategisk- og samfunnsøkonomisk motivert.
- ✓ Det er ikke fattet vedtak om samhandling mellom selskap og eier, og avklaring av roller og ansvar, i tråd med eierskapsmeldingen. Vi får opplyst at ordfører er kommunens eierrepresentant, men har ikke fått forelagt vedtak på valget.

Surnadal Fotballhall AS

- ✓ Kommunen har ikke vedtatt en eierstrategi for selskapet.
- ✓ Kommunens eierstrategi fremgår ikke av kommunedirektørens saksfremlegg i tråd med eierskapsmeldingen.
- ✓ Kommunestyret har ikke vedtatt mål med eierskapet.
- ✓ Kommunen sitt mål med selskapet kommer til uttrykk gjennom kommunedirektørens saksfremlegg om investering i aksjekapital i selskapet.
- ✓ Det er ikke fattet vedtak om samhandling mellom selskap og eier, og avklaring av roller og ansvar, i tråd med eierskapsmeldingen.
- ✓ Kommunedirektør har i saksfremlegget foreslått økonomisjef og ledende folkevalgt inn i styret til selskapet, uten at kommunens vedtatte eierstrategi om styresammensetning og habilitet er vurdert. Vi får opplyst at ordfører er eierrepresentant i selskapet, men har ikke fått forelagt vedtak på valget.

2.3 REVISORS VURDERING

Vi ser at Surnadal kommune ikke har rutiner for å vedta eierstrategier for sine eierskap i tråd med vedtatt eierpolitikk.

3 HAR SURNADAL KOMMUNE KJENNSKAP TIL OPPGAVENE KNYTTET TIL DE ULIKE ROLLENE I KOMMUNENS EIERSTYRING, OG BLIR DISSE FULGT OPP?

3.1 REVISJONSKRITERIER

Vi skiller mellom politisk og administrativ eieroppfølging. Kommunen sin eierstyring skal utøves gjennom formelle eierkanaler og eierskapet skal være politisk forankret.

Det er kommunestyret som skal stå for oppfølging av eierskapene. Kontrollutvalget skal på vegne av kommunestyret sjå til at det er ført tilsyn med forvaltningen av kommunen sine interesser i de ulike selskapene. Kommunedirektør skal primært legge til rette for den politiske styringen av selskapene, og videreutvikle kommunen sin eierskapspolitikk. Den direkte eierstyringa skal skje gjennom eierorganet.

Eierstyringa skal utøves i generalforsamling (AS), representantskapsmøte (IKS) og foretaksmøte (KF) samt eventuelle eiermøter. Eier skal ikke gripe inn i det område som styret har myndighet til og heller ikke i den daglige driften av selskapet. Styret er med andre ord ikke et eierorgan.

Den politiske debatten og vedtaket om hvordan kommunen som eier skal forholde seg til selskapene, skal skje i kommunestyret. Kommunestyret vil som eier av et selskap utøve indirekte styring gjennom å oppnevne kommunen sine representanter til eierorganet og videre instruere/legge føringer for representantene sin stemmegivning i eierorganet.

3.2 FUNN OG REVISORS VURDERING

Kommunestyret, kontrollutvalget, eierrepresentanten og kommunestyret har alle en rolle og oppgaver i forhold til oppfølging av eierskap. Disse oppgavene følger av kommunens vedtatte eierskapsmelding 2020 – 2024.

De ulike oppgavene som ligger til de ulike rollene i eierskapsmelding er lagt i tabeller under. Funn er hentet fra tilgjengelig data for 2022 og 2023. Vi har løpende oppsummert våre egne vurderinger av kommunens praksis, sett i forhold til oppgaver.

KOMMUNESTYRET

Kommunestyrets oppgaver:	Funn i 2022 og 2023	Kommentar
Fatte vedtak om etablering og avvikling	OK	Vedtak om salg av Trelastbygg AS i desember 2022. Vedtak om kjøp av aksjer i fotballhall i februar 2023
Oppnevne eierrepresentant i eierorganet (generalforsamling, representantskapet)	Valg av eierrepresentant skjer i konstitueringsmøte for ReMidt og for Nordmøre Interkommunalt Politisk Råd. Det er ikke oppnevnt eierrepresentant i Surnadal Fotballhall AS. Det er vedtatt at ordfører/varaordfører er eierrepresentant i Nordmøre Museum	
Behandle kommunen sin samlede eierportefølge	Kommunen har behandlet en rapport over eierporteføljen i oktober 2022 og i februar 2023.	
Vedta overordna prinsipp og retningslinjer for kommunen sin eierstyring	Vedtatt i kommunestyre 18.6.20 «Eierskapsmelding 2020 – 2024»	Eierskapsmeldingen inneholder overordna prinsipp og retningslinjer for kommunen sin eierstyring.
Vedta eierstrategi for det enkelte selskapet.		Kommunestyret har ikke praksis for å vedta eierstrategi i tråd med kommunens eierpolitikk.

Vår vurdering:

Vi ser at saksforarbeidene ikke legger opp til at kommunestyret skal vedta eierrepresentant og eierstrategi ved oppnevning/kjøp av eierandel i selskaper. Med unntak av dette har kommunen en praksis der kommunestyret behandler de oppgaver som er lagt til organet.

FORMANNSKAPET

Formannskapet sine oppgaver omhandler å følge opp eierrepresentanten ved behov, foreta nødvendige politiske avklaringer og sikre tilfredsstillende løpende informasjonsutveksling mellom selskap og politisk ledelse.

Formannskapet sine oppgaver	Funn	Kommentar
Instruere eierrepresentant. Foreta politiske avklaringer knyttet til selskaper/eierskap	Det foreligger ikke protokollførsel på dialog mellom eierrepresentant og Formannskapet. Vi får opplyst at det foregår muntlig dialog i Formannskapsmøtene.	
Sikre informasjonsflyt med selskapene (rapportering fra eierrepresentant). Plan for rapportering.	Det er ikke etablert plan for rapportering fra eierrepresentant til formannskapet. Det har ifølge kommunedirektør vært orienteringer fra eierrepresentant til formannskapet.	Skriftlig rapporteringen skjer direkte til kommunestyret, en gang i året.
Be om rapportering fra alle selskap minimum en gang i valgperioden.	Det har ikke vært rutiner som sikrer rapportering fra alle selskap/eierskap fra eierrepresentant til formannskapet.	
Avklare mål og evaluere partene sin oppfølging av eierstrategien i de ulike selskap	Møtedokumenter viser at det ikke har vært foretatt evalueringer av selskapene.	

Vår vurdering:

Vi ser at de oppgaver som ligger til formannskapet bare delvis følges opp. Rapporteringen fra de ulike selskap sin eierrepresentant skjer muntlig og er ikke dokumentert. Kommunens nye rapporteringsrutiner, medfører at det rapporteres direkte til kommunestyret løpende fra ordfører/eier-representant, samt skriftlig en gang i året.

KONTROLLUTVALGET

Kontrollutvalget har det løpende tilsynet på vegne av kommunestyret. Kontrollutvalget skal se til at det blir ført kontroll med forvaltningen av kommunen sine eierinteresser i selskaper. Kontrollutvalget har ansvaret for at det gjennomføres eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon i selskaper.

Kontrollutvalget sine oppgaver	Funn	Kommentar
Vedta en plan for eierskapskontroll	Det er vedtatt en plan for inneværende valgperiode	Planen er lite brukt i løpet av perioden, og det er ikke foretatt valg av selskaper i planen for perioden.
Vedta en plan for forvaltningsrevisjon	Det er vedtatt en plan for inneværende valgperiode	
Planene skal utarbeides på bakgrunn av en risiko- og vesentlighetsvurdering (ROV)	ROV for 2020 – 2023 er vedtatt. Det er bestilt en ny ROV for neste valgperiode	ROVen skal være grunnlaget for kontrollutvalget til å vedta en plan for eierskapskontroll og en for forvaltningsrevisjon. Ny ROV forventes ferdigstilt i løpet av 2023.
Bestille eierskapskontroll	OK	Generell eierskapskontroll bestilt i 2023
Bestille forvaltningsrevisjon i selskap	Det er ikke bestilt forvaltningsrevisjon i selskaper i denne valgperioden	Det er gjennomført revisjon i Kristiansund og Nordmøre Havn IKS i valperioden.

Vår vurdering:

Kontrollutvalget har foretatt de lovpålagte oppgavene som ligger til utvalget. Kontrollutvalget burde, etter vår vurdering, valgt ut aktuelle selskap for eierskapskontroll i Plan for eierskapskontroll for valgperioden.

 ORDFØRER OG FOLKEVALGT

Ordfører og den enkelte folkevalgt i kommunestyret skal sette seg inn i saker som omhandler kommunen sine eierforhold og eierstyring.

Oppgave	Funn	Kommentarer
Sette seg inn i saker som kommer til behandling		
Det anbefales at ordfører ikke sitte i styret hvor kommunen er eier.	Valgte ordfører, og tidligere varaordfører har styreverv i «fotballhallen».	I kommunestyret sitt saksfremlegg legges det opp til at det skal velges to kandidater til styret i fotballhallhallen. Kommunedirektør har foreslått økonomisjef, mens kommunestyret valgte varaordfører i tillegg.
Dersom det blir spørsmål om styreverv, må det tas en vurdering av habilitet og etikk.	Det er til en viss grad gjort en vurdering av habilitet når kommunedirektør foreslår økonomisjef inn i styret til fotballhallen, men ikke ved valg av folkevalgt. Kommunestyremedlem sitter i styret til Surnadal Hamneterminal AS.	Vi er usikre på om det er foretatt en habilitetsvurdering før kommunestyret har foreslått folkevalgt inn i styret.

Vår vurdering:

Vi ser at kommunen har en praksis på å foreslå folkevalgte og sentrale administrative ansatte inn i kommunale selskaper. Dette skjer uten at habilitet og etikk i spesielt stor grad vurderes. Kommunedirektøren har i begrenset grad hensyntatt kommunens strategier for eierskap i sine saksforarbeid som grunnlag for kommunestyrets vedtak. Blant annet skrives det i saksforarbeiderne at «kommunestyret forventer å få medlem(er) i styret» for fotballhallen. Fokuset til kommunen og generalforsamlingen bør etter vår vurdering ligge på å få rett kompetanse inn i styret. Kommunens eierinteresser skal ivaretas av eierrepresentant i generalforsamling og ikke via styret. Ved å velge styremedlemmer og ikke eierrepresentant, er det lett å blande kommunens rolle med selskapsrollen.

EIERREPRESENTANTEN

I de aller fleste selskapene er det ordfører som representerer kommunen i generalforsamling, men kommunedirektør er også eierrepresentant i flere selskaper sammen med ordfører. I de interkommunale selskapene er enten ordfører eller kommunedirektør eierrepresentant, men de representerer også kommunen sammen i representantskapsmøter.

Eierrepresentanten sine oppgaver ifølge kommunens vedtatte eierpolitikk er å fremme kommunens syn i eiermøter, generalforsamling og representantskapsmøte.

- ✓ Ivareta kommunens eierinteresser,
- ✓ Utøve sin rolle innenfor kommunestyret/formannskapet sine vedtatte føringer
- ✓ I eiermøte stemme i tråd med politiske vedtak
- ✓ Selvstendig ansvar for å innhente informasjon og avklare mål og strategier knyttet til selskapet
- ✓ Rapportere til formannskapet etter gjeldende rapporteringsplan

Ordfører opplyser om at det ved behov innhentes informasjon før eiermøter, der lokale vedtak og innspill videreformidles. Det opplyses at det er vedtatt en rapporteringsplan til kommunestyret der eierrepresentantene rapporterer etter en vedtatt mal.

Vår vurdering:

Mottatt informasjon fra ordfører viser at eierrepresentanten ivaretar kommunens interesse gjennom å stemme i tråd med kommunestyrets vedtak i eiermøtene. Det opplyses at det ikke har vært løpende rapportering til formannskapet, men det har vært en samlet rapportering til kommunestyret fra eierrepresentant i selskaper i 2022. I spesielle tilfeller kan det også foretas muntlig orientering til formannskapet og til kommunestyret, opplyser ordfører.

KOMMUNEDIREKTØR

Kommunedirektør sin rolle er å legge til rette for politisk eierstyring i selskaper, det vil si at oppgaver følges opp.

Oppgaver	Funn	Kommentarer
Kommunedirektør bør ikke sitte i styrer der kommunen er eier	Kommunedirektør sitter ikke i kommunalt eide styrer	Andre ansatte i ledende stillinger i kommunen sitter i styrer uten at habilitet og etikk er vurdert spesielt.
Saksbehandle og legge til rette for politisk behandling	Vi ser at saker som skal til kommunestyret blir saksbehandlet, men ikke i forbindelse med formannskapet sin løpende eieroppfølging.	
Ivareta dialogen mellom kommunen og selskapene, bistå eierrepresentanten	Dette skjer ved eiermøter utover representantskapsmøte og generalforsamling.	
Videreutvikle kommunens eierpolitikk	Vi ser det jobbes for å utvikle og forbedre rutinene.	
Utarbeide eiermelding knyttet til eierporteføljen, årlig	Vi ser at kommunestyret i oktober 2022 fikk en muntlig orientering fra eierrepresentant, og en skriftlig rapport med informasjon om eierporteføljen med link til proff.no.	
Sørge for dokumentasjon og arkivering (vedtekter, avtaler, sakspapirer, mm)	En gjennomgang av postlisten viser at det er lite informasjon fra selskapene som har blitt arkivert.	
Opplæring	Opplæring i eierskap er en del av folkevalgt-opplæringen som gjennomføres etter nyvalg.	«Opplæringen i eierstyring kunne vært bedre. Struktur og rutiner er lettere å forstå enn utøvelsen i praksis» opplyser tidligere ordfører. Hun opplyser å ha skaffet seg kunnskap gjennom kursing, erfaring og gjennom å vite hvem en skal be om råd og god informasjon.

Vår vurdering:

Vi ser at kommunedirektør har videreutviklet kommunens eierpolitikk gjennom ny praksis for rapportering både muntlig og skriftlig til kommunestyret i 2022. Likevel er det flere oppgaver som er lagt til kommunedirektør som ikke er fulgt opp. Det er blant annet ikke ivaretatt dokumentasjon og arkivering av informasjon fra selskapene.

Kommunens eierpolitikk legger opp til at kommunedirektør ikke bør velges til styrer hvor kommunen har eierandel. I de tilfeller kommunen vurderer sentrale folkevalgte eller ledende ansatte inn i kommunale eide styrer, anbefaler KS kommunen om å vurdere om inhabilitet vil inntreffe, og hvor ofte. KS mener det ikke er hensiktsmessig å velge en person som i mange sammenhenger likevel må fratre som inhabil fordi han eller hun kommer i en dobbeltrolle. Typisk gjelder dette der det er snakk om at sentrale folkevalgte eller ansatte i kommunale lederstillinger ønskes valgt inn i styret i kommunalt eide selskaper. Om ulempene ved å velge slike personer til styremedlemmer overstiger behovet for å ha den aktuelle personen i styret er en vurdering som kommunestyret selv må ta. I Surnadal er flere sentrale folkevalgte og ledende ansatte valgt inn i styrer uten at habilitet i vesentlig grad er vurdert.

3.3 REVISORS VURDERING

Funn viser at en del oppgavene som ligger til de ulike rollene i kommunes eierstyring ikke følges opp. Vi mener at det bør sikres en god opplæring i de ulike rollene i eierstyringen, og vi ser viktigheten av god saksbehandling i saker som angår eierskap.

4 HAR SURNADAL KOMMUNE RUTINER SOM SIKRER ÅPENHET KNYTTET TIL KOMMUNENS EIERSKAP?

4.1 REVISJONSKRITERIER

Det skal være åpenhet knyttet til kommunens eierskap og selskapenes virksomhet, basert på prinsippet om meroffentlighet. Det er hovedsakelig offentleglova og kommuneloven som vil være styrende for hvordan kommunen og kommunale selskap praktiserer åpenhet og innsyn.

Kommunen sikrer meroffentlighet og åpenhet ved å sørge for arkivering av dokumenter mellom kommunen og selskapene, ved å legge informasjon og rapporteringer fra ulike selskap og kommunens eierskap lett tilgjengelig på kommunens hjemmeside.

UTLEDA REVISJONSKRITERIER

- a) Kommunen skal ha rutiner og en praksis som sikrer rapportering til kommunestyret/formannskapet fra selskaper hvor kommunen har eierskap.
- b) Utarbeide årlig eierberetning som omhandler kommunens eierportefølje
- c) Utarbeide selskaps-spesifikke eierstrategier
- d) Informasjon om eierskapene skal legges lett tilgjengelig på kommunens hjemmeside
  - Informasjon fra eierskapsmøter legges på postlisten og refereres i kommunestyret/formannskap
  - Årlig eierberetning behandles politisk og legges i møtedokumentene
  - Informasjon til og fra selskapene legges på postlisten og arkiveres

4.2 FUNN

Vi har valgt ut 4 selskaper, Svorka Holding AS, Trelastbygg AS, Surnadal Alpinsenter AS og Surnadal Hamnesentral AS, for kontroll av om kommunen praktiserer meroffentlighet om kommunens eierskap i selskaper. Vi har foretatt søk i postlisten (2021-2023), og gjennomgått kommunestyret og formannskapet sine møtedokumenter for 2022 og 2023.

Vi har sett om selskapenes møteinnkallinger og protokoller fra eiermøter/generalforsamling oversendes og legges på kommunens postliste, og hvilken rapportering som gis til de folkevalgte om selskapene vi har valgt.

POSTLISTEN

I postlisten ligger følgende informasjon tilgjengelig:

Selskap	Postlisten	Kommentarer
Svorka Holding AS	Møteinnkallinger og protokoller ligger i postlisten.	Innkallinger og protokoller har ikke blitt lagt på postliste løpende, men journalført i ettertid.
Trelastbygg AS	Avtale om salg av aksjene signert av kommunedirektør. Epost som viser at kommunen har solgt sine aksjer i selskapet for å kjøpe aksjer i fotballhallen.	Møtedokumenter er ikke tilgjengelig i postlisten
Surnadal Alpinsenter AS	Ingen informasjon i løpet av 2022 og 2023. I 2021 er det mottatt månedsrapport fra selskapet fra januar tom mars.	Møtedokumenter er ikke tilgjengelig i postlisten
Surnadal Hamnesentral AS	Ingen informasjon på postlisten	Møtedokumenter er ikke tilgjengelig i postlisten

MØTEDOKUMENTER/RAPPORTERING

Vi har sett hvilken informasjon de folkevalgte har mottatt om selskapene.

Selskap	Kommunestyre/formannskap	Kommentarer
Svorka Holding AS	Ordfører hadde orientering til kommunestyret 20.10.2022	Ingen rapportering fra selskapet.
Trelastbygg AS	Ordfører hadde orientering til kommunestyret 20.10.2022 Kommunestyrevedtak på salg av aksjer 17.11.22	Ingen rapportering fra selskapet.
Surnadal Alpinsenter AS	Kommunedirektør hadde muntlig orientering til kommunestyret 20.10.2022	Ingen rapportering fra selskapet.
Surnadal Hamnesentral AS	Varaordfører hadde muntlig orientering til kommunestyret 20.10.2022	Ingen rapportering fra selskapet.

4.3 REVISORS VURDERINGER

Surnadal kommune har ikke rutiner som sikrer at møteinnkallinger og møteprotokoller fra eiermøter og generalforsamling kommer på postlisten. I 2022 har kommunestyret fått rapportering fra eierporteføljen. En muntlig rapportering fra kommunens eierrepresentant og en skriftlig rapport over eierporteføljen, med link til offentlig informasjon om selskapet via proff.no. Det er første gang det ble gitt en slik samlet rapportering til kommunestyret.

5 KONKLUSJON OG ANBEFALINGER

5.1 KONKLUSJON

Har Surnadal kommune vedtatt eierstrategier for sine eierskap?

Surnadal kommune har ikke en praksis for å vedta eierstrategier ved oppnevning av selskap eller ved kjøp av aksjer og andeler i selskaper.

Har Surnadal kommune kjennskap til oppgavene knyttet til de ulike rollene i kommunens eierstyring, og blir disse fulgt opp?

Funn viser at mange av oppgavene som ligger til de ulike rollene i kommunes eierstyring ikke følges opp. Vi mener det bør sikres en god opplæring i de ulike rollene i eierstyringen, og det er viktig med god saksbehandling i saker som angår eierskap.

Har Surnadal kommune rutiner som sikrer åpenhet knyttet til kommunens eierskap?

Surnadal kommune har ikke rutiner som sikrer at møteinnkallinger og møteprotokoller fra eiermøter og generalforsamling kommer på postlisten. I 2022 har kommunestyret fått rapportering fra eierporteføljen. En muntlig rapportering fra kommunens eierrepresentant og en skriftlig rapport over eierporteføljen. Det er første gang det ble gitt en slik samlet rapportering til kommunestyret.

5.2 ANBEFALINGER

Vi anbefaler Surnadal kommune å:

- ✓ vedta eierstrategi for sine eierskap, der mål og de ulike roller avklares,
- ✓ sikre god saksbehandling i saker som angår eierskap,
- ✓ sørge for at kommunestyret velger eierrepresentant i alle sine selskaper, og
- ✓ å ha økt fokus på de ulike rollene i eierstyringen, og på skillet mellom eierrollen og selskapsrollen.
- ✓ sørge for at møteinnkallinger og protokoller fra selskaper mottas og legges på kommunes postliste.

REFERANSELISTE

KS Folkevalgtprogram 2019-2023, Anbefalinger for eierskap, selskapsledelse og kontroll, [AnbefalingerEierskap2020.PDF \(ks.no\)](#)

Eierskapsmelding 2020 – 2024, vedtatt i Surnadal kommunestyre 18.6.2020

Eierskapsmelding 2020 – 2024, rapport 2 pr. 2022

K-sak 2/23 Rapportering til kommunestyret fra selskap

VEDLEGG 1: KS SINE ANBEFALINGER FOR EIERKONTROLL**KS sine anbefalinger:**

1. Velge selskapsform ut fra formål og behov
2. Skille mellom skjermet virksomhet og virksomhet i konkurranse med private
3. Sørg for god kunnskap til folkevalgte om eierskap
4. Utarbeide en årlig eierskapsmelding eller rapport om selskapene for kommunestyret
5. Revidere styredokumenter og avtaler jevnlig
6. Holde jevnlig eiermøter
7. Som hovedregel bør sentrale folkevalgte oppnevnes som representanter i eierorganet
8. Sørg for bestemmelser om innkallingsfrist til generalforsamling og representantsaksmøter
9. Sørg for god sammensetning og kompetanse i styret
10. Vedtektsfeste bruk av valgkomite ved styreutnevning
11. Sørg for balansert kjønnsrepresentasjon i styrene
12. Lage rutiner for å sikre nødvendig kompetanse i selskapsstyrene
13. Som hovedregel bør styremedlemmer i morselskapet ikke sitte i datterselskapet
14. Oppnevne numeriske vararepresentanter
15. Etablere rutiner for vurdering av habilitet
16. Foreta prinsipiell avklaring av godtgjøring for styreverv
17. Registrere styreverv i KS styrevervregister
18. Sørg for at selskapene melder seg inn i arbeidsorganisasjonen
19. Sørg for at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften
20. Avklare forholdet mellom kommunedirektøren og daglig leder ved opprettelse av kommunale foretak.
21. Sørg for at kontrollutvalget sikres gode nok rammebetingelser til å utøve sin funksjon på en god måte.

VEDLEGG 2: SELSKAP HVOR KOMMUNEN ER EIER

Selskap	Eierandel	Balansført verdi	Eierrepresentant
Remidt IKS	4,60 %	1 000 000	Ordfører
Remidt Næring AS	8,56 %	8 560	
Nordmørsmusea AS		90 000	Ordfører
Svorka Holding AS	41,00 %	16 933 000	Ordfører, kommunestyremedlem og kommunedirektør
Kristiansund og Nordmøre Næringsforum AS	0,59 %	10 000	Ordfører
Todalsfjordprosjektet	17,00 %	1 400 000	Ordfører
Hjortvegen borettslag A/L	29,17 %	1 114 600	
Bårdshaugen borettslag A/L	23,10 %	243 400	
Kommunekraft AS	0,30 %	1 000	Ordfører
Trelastbygg AS	76,00 %	5 472 000	Ordfører og kommunedirektør
Sommerro borettslag	14,30 %	341 490	
Vårsøghelga	40,63 %	24 500	
Maritunet AD	0,07 %	5 000	Ordfører
Visit Nordmøre og Romsdal AS	2,40 %	25 000	Ordfører
Leitet borettslag	11,11 %	66 003	
Trollheim AS	47,17 %	500 000	Ordfører og kommunedirektør
Allskog BA		4 500	
Surnadal Alpinsenter AS	42,30 %	1 985 000	Ordfører og kommunedirektør

Surnadal Alpineiendom AS	100 %	5 500 000	
Innveno AS	19,05 %	202 000	Ordfører og kommunedirektør
Møre og Romsdal Revisjon SA		105 000	Ordfører og kommunedirektør
Surnadal Hamnesentral AS	53,50 %	2 189 000	Ordfører og kommunedirektør
Helseinnovasjonssenteret AS	8.33 %	50 000	Ordfører
Surnadal Fotballhall AS	46,15%		

VEDLEGG 3: KOMMUNALE TJENESTER ORGANISERT UTENFOR KOMMUNEN

Interkommunale selskaper/Eierskap:

Selskap	Tjeneste	Eierrepresentant
Remidt IKS	Renovasjon	Ordfører
Kristiansund og Nordmøre Havn IKS		Ordfører
IKA Møre og Romsdal IKS	Arkiv tjeneste, personvernombud	Kommunedirektør

Vertskommune samarbeid (Er ikke eierskap):

- Surnadal og Rindal kulturskule, vertskommunesamarbeid med folkevald nemnd, med Surnadal som vertskommune.
- Surnadal og Rindal PP-tjeneste, vertskommunesamarbeid med folkevald nemnd, med Surnadal som vertskommune.
- Indre Nordmøre Barnevernsteneste, verskommunesamarbeid med Surnadal som vertskommune.
- NAV, vertskommunesamarbeid med Sunndal kommune som vertskommune frå 01.01.2022
- Næringsssamarbeidet SUSU. Kommunalt oppgåvefelleskap saman med Sunndal kommune, med Surnadal kommune som kontorkommune frå 2022. Avslutta som prosjekt i 2022.
- Havna blir drifta av Kristiansund og Nordmøre havn IKS, Kristiansund.
- Oppvekstnettverk Nordmøre, vertskommunesamarbeid mellom dei åtte kommunane på Nordmøre, med Surnadal som vertskommune.
- IKT Orkide, vertskommunesamarbeid, med Kristiansund kommune som administrativ kommune.
- Interkommunalt arkiv, deltakar i IKA Møre og Romsdal IKS.
- Personvernombud, deltakar i IKA Møre og Romsdal IKS.
- Nordmøre Interkommunale Innkjøpsamarbeid, vertskommunesamarbeid, med Kristiansund kommune som administrativ kommune.
- Kommunepsykolog, deler stillinga med Rindal kommune (tenestekjøp frå Rindal).
- Psykiatrisk poliklinikk, tenestekjøp fra distriktpsikiatrisk senter Kristiansund.
- Legevakt og legevaktsentral, interkommunalt samarbeid med Orkland kommune/Orkdal sjukehus, St.Olav.
- Miljøretta helsevern, interkommunalt samarbeid med Surnadal som vertskommune.
- Botilbud innen psykisk helse (tidligere HIPS), tenestekjøp fra Heim kommune fra 01.01.2022
- Brannvarsling blir drifta av Møre og Romsdal 110-sentral KF, Ålesund kommune.
- Brannsjef, deler stillinga med Rindal kommune (tjenestevalg).
- Skjenke- og røykekontroll, interkommunalt samarbeid med Surnadal som vertskommune.
- Museumsdrift, samarbeid med/eierskap i Nordmørsmusea.
- Sekretariat for kontrollutvalget - interkommunalt samarbeid, tenestekjøp Kristiansund kommune.
- Revisjon, kjøp av tjenester fra Møre og Romsdal revisjon SA

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Hovedkontor: Kristiansund

Avdelingskontor: Ålesund, Molde, Surnadal

Eiere:

Aure, Averøy, Kristiansund, Rindal, Smøla, Surnadal, Tingvoll,
Aukra, Hustadvika, Gjemnes, Molde, Rauma, Sunndal, Vestnes,
Fjord, Giske, Sula, Stranda, Sykkylven og Ålesund.

Møre og Romsdal fylkeskommune.